

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 37 (1951)

Artikel: La pagina della grammatica
Autor: Vieli, R.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-882033>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 15.01.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

La pagina della grammatica

2. Davart il diever dellas preposiziuns

da R. Vieli

I.

Sut il tetel: «La pagina della grammatica», ei comparida egl Ischi digl onn vargau ina lavuretta davart igl adjectiv «plein(s) cun u senza de». Il suandont studi ei dedicaus al diever dellas preposiziuns el lungatg de scartira renan ded oz. Era questa lavur vul gidar a sclarir ina damonda speciala della grammatica per stabilir, sche puseivel, las normas directivas arisguard il diever dellas preposiziuns.

Il diever u l'applicaziun dellas preposiziuns muossa conanavon ch'ins damogna in lungatg. Quei vala en general e per nossa romontsch en special. In exempel per tschiens comprovi questa pretensiun. Avon dus onns han ils scolars della Scola cantonala translatau la suandonta construcziun tudestga: «Das Kind bat die Mutter um ein Stück Brot». Ils scolars ch' ein servvi dil verb «dumandar» per «bitten» han vertiu la sura construcziun sco suonda:

1. Igl affon ha dumandau (dumandava!) la mumma in toc paun.
2. Igl affon ha dumandau la mumma p e r in toc paun.
3. Igl affon ha dumandau d a l l a mumma in toc paun.
4. Igl affon ha dumandau d e l l a mumma in toc paun.
5. Igl affon da dumandau a l l a mumma in toc paun (Grischun central, Surmir).

Tenor in referat fatgs ella Conferenza scolastica della Foppa dils 28 I 50 ed ella Commissiun filologica dil Dicziunari rumantsch grischun dils 25 XI 50.

Tgei grammatica, tgei vocabulari, tgei tractat linguistic dess sclariment tgei ch' ei gest, bien u schliet romontsch? Forsa il «passe-partout»: «L' ureglia romontscha»!

Las translaziuns allegadas illustreschan en mintga cass la malsegirezia existenta arisguard il diever dellas preposiziuns e giustificheschan en medem temps l'elecziun de quest tema grammatical.

II.

Per giudicar endretg il diever dellas preposiziuns el lungatg de scartira ded oz, eis ei necessari de s' occupar in mument d' entgins fatgs historics - linguistics. Dapi tschentanners vivan, ed oz pli che mai, Romontschs e Tudestgs in sper l' auter. Negin che vegn u vul negar, che l' influenza ed infiltraziun tudestga creschi e s' extendi d' in di a l' auter. Ina gronda part dils Romontschs ein oz bilings q. v. d. tschontschan, legian e scrivan romontsch e tudestg. Mo aunc pli prigulosa ei la carschenta immigraziun de Tudestgs nativs. Tudestgs secasan dapertut, gie perfin els pli allontanai vitgs muntagnards. In grond prighel representan las lètgs linguisticamein mischedadas che gest Romontschs dil Grischn central considereschan per ina sligiazion dil problem linguistic! — Leu nua ch' ils Romontschs ein aunc en maioritad, emprendan ils Tudestgs domiciliai el contact quotidian culs Romontschs nativs pli u meins bein u mal il lungatg romontsch. Mo lur lungatg senza scola ed instrucziun consista il bia en pauc pli che 500 plaids e buglia de germanissemis evidents u zuppai. Quei vala gest per las preposiziuns che vegnan semplamein traslatadas e duvradas tenor igl exempel tudestg. Al tudestg «auf» corrispunda en romontsch en tut e dapertut «sin» e quei numnan ins «lungatg dil pievel»! En quei connexsan ins buca far cunmeins d' allegar l' influenza della scola e dils mieds d' instrucziun. Igl ei mo memia enconuscent, ch' il Grischn central ha bandischau il romontsch dalla scola e dalla baselgia cavond la fossa all' atgna tschontscha. Mo era ils mieds d' instrucziun romontschs, cunzun quels dell' emprema mesadad dil 19 avel tschentaner, han cun lur traducziuns verbalas prestau in schliet survetsch al romontsch.* Sch' ins considerescha l' in-

* Mira: dr. G. Deplazes, Geschichte der sprachlichen Schulbücher im romanischen Rheingebiet.

fluenza della scola tudestga, las relaziuns economicas, culturalas e socialas dil Grischun cunzun els davos 100 onns, san ins strusch far curvien, ch' il tudestg, lungatg reh e pussent, ha influenzau considerablamein il romontsch, lungatg pauper e fleivel. L' influenza tudestga semuossa denton buca mo el scazi de plaids, el vocabulari, mobein era ella syntax, ella structura interna de nosa tschontscha. Cura che la structura vegn attaccada ei l' existenza periclitada. In exempel classic en quei risguard porschan gest las preposiziuns. Lur diever indichescha segirezia u malsegirezia linguistica.

Ei basta denton buca de regurdar all' influenza tudestga. Per capir las tendenzas che regian oz arisguard il diever dellas preposiziuns ston ins scuvierer las forzas cuntrarias all' influenza tudestga. Il nazionalissem dil 19 avel tschentaner haveva, sco Muoth di, priu possess dils megliers cors e dellas grondas intelligenzas denter ils pievels dell' Europa civilisada e promoviu la cultivaziun e sviluppaziun dil lungatg matern e de sia litteratura. En connex cun quest moviment ei finalmein la conscienza romontscha sedestadada. Entgins Romontschs della Surselva e dell' Engiadina han entschiet a vegnir pertscharts de lur lungatg e lu della differenza denter romontsch e tudestg. Il menader principal el combat per l' atgnadad linguistica ed il patratg romontsch ei G. C. Muoth. El ha admoniu ils Romontschs cun maisudida detschartadad d' esser pertscharts de lur ierta culturala e de lur atgnadad linguistica. Tut siu luvrar per il romontsch ei la fin finala nuot auter ch' in vigurus: Stai si defenda, Romontsch, tiu vegl lungatg, risguard pretenda per tiu patratg! Da quei temps ei era la Societad reto-romontscha vegnida fundada. Ses fundaturs, Bühler, Muoth, Balletta ed auters dell' Engiadina e Surmir eran tschaffai e penetrai dal spért dil temps. Sch' igl ei buca reussiu a Bühler de realisar sia mira nazionala - linguistica: in pievel, in lungatg, ha el tuttina contonschiu pli bia che quei ch' el spetgava della realisaziun de ses plans e pli bia che quei ch' ins vul generalmein conceder u schar valer. Sche ses megliers amitgs han buca saviu acceptar siu lungatg fusionau, sustenevan els Bühler en sias tendenzas puristas ed el combat encunter la progressonta germanisaziun dils Romontschs e dil romontsch. Bühler fuva buca mo fusionist ed unitarist fanatic, mobein era purist radical. Cun sia mort ei il patratg d' in lungatg de scartira communabel liqui-

daus e satraus, ferton che sias ideas nazionalas e puristas ein aunc adina buca mortas dil tut. Tgi che s'interessescha per siu program, legi il referat: L'Uniun dils dialects raetho-romans, comparius ellas Annalas I (1886). En quella lavur plaida Bühler era dellas preposiziuns. El ei igl emprem che tractescha il diever dellas preposiziuns en nossa romontsch e che sedosta encunter lur applicaziun conform al tudestg. Bühler scriva, per allegar mo entgins exempels: «Enstagl de dir e scriver: envidar a gentar, plaid' ins e scriv' ins fetg savens: envidar tier il gentar; enstagl rispunder a, di e scriv' ins: rispunder sin; empei de selegrar de, di e scriv' ins: selegrar vid etc.» Bühler remarca: «Er talas imitaziuns tudeschas destruiscan tot secretamein, ma cun forza noss dialects, principalmein ils rhenans, plü a plü intensivamein. Jeu me contenta da haver fatg attents quels signurs de questa caussa fatale. Aunc in pèr decennis üna corrupta literatura e l'absurditad d' üna instrucziun tudesca in nossas scolas inferiuras, e da nossa bella lingua romanscha nus havein be aunc üna cadevula ruina.

Ins quels germanismus giascha la vera perdiziun, la ruina de nossa dulcia favella rhaetoromana.»

Muoth - poet scriveva in lungatg sempel e popular. E tutina anflan ins tscheu e leu plaids e fuormas che divergeschan dal lungatg plidau e ch'astgan vegnir consideradas sco concessiuns fatgas a Bühler ed al lungatg de scartira comunabel e supradialectal. Quei vala beinduras era per las preposiziuns. P. ex.: **per** tema e respect, enstagl ord tema e respect; **en** quella moda, empei de sin quella moda; **alla** catscha, enstagl silla catscha; fugir **de**, enstagl fugir avon; selegrar **de**, empei sin u sur; sevolver **a**, enstagl sevolver tier.

Muoth ha era scret ina grammatica romontsch-tudestga. Dal pugn de vesta dil romontsch, ha era quella la medema menda sco tut las autras dil 19 avel tschentaner. Tut ei viu e considerau dal tudestg anora ed ei manca ina clara e decidida posiziun en damondas che pertuccan la grammatica romontscha. Quei ei era il cass concernent las preposiziuns. Mo era ellas autras grammaticas comparidas avon 1900 enqueran ins adumbatten ina regla u directiva pertenenent il diever dellas preposiziuns en romontsch.

Denton seregheglia gia el 19 avel tschentaner en connex cun la SRR il spèrt de regeneraziun dil romontsch che sesvilup-

pescha e serinforza duront ils decennis vargai. Gest all'entschatta de nies tschentaner compara ina pintga scartira che ha fatg gronda sensaziun. Igl ei la brochura: «Fabiola en romontsch», ina recenta critica ton della versiun romontscha de quei enconuscent roman en special sco dil lungatg de scartira renan en general. Igl autur de questa brochura ei il poet Alfons Tuor. Tuor ei scolar de Bühler e Muoth e sedistingua auncallura entras in exprimiu sentiment per la fuorma che vertescha ni il nunreal ni il nunver. Ella brochura menzionada attacca il purist Alfons Tuor il schliet romontsch, il romontsch de tartogn, senza risguard e schanetg, per lu alzar la vusch en favur della purificaziun de siu lungatg mumma. Sche A. Tuor ei malgrad siu combat encunter il romontsch tudestgau aunc adina sesurvius dellas preposiziuns sin, tier, vid, ord etc. sco en tudestg (mira Tschespet XIV. Introducziun), munta sia brochura tuttina il signal d'ina reacziun encunter il spért tudestg sefultschius en nies lungatg scret e plidau. Sur canonî Cahannes, autur dellas «Brevis de Crestault» e della «Grammatica romontscha» serefeveva savens e cun veseivel consentiment alla brochura d'Alfons Tuor.

L'influenza de Muoth e specialmein d'Alfons Tuor sin prof. Cahannes ei evidenta e sefa valer gia en sia grammatica. Buca casualmein recamonda era el de sedistaccar dall'influenza tudestga e d. a. d'applicar las preposiziuns conform al spért latin u neolatin. (Mira: Grammatica p. 188/89.) E Sep Modest Nay, igl autur della «Grammatica tudestg-romontscha», suonda era arisguard il diever dellas preposiziuns igl exempel e cussegl de siu mussader. Igl ei perquei strusch ina casualitad, sch'ins ha gest duront ils decennis vargai discussionau bein biars problems grammaticals e denter quels era la damonda delicata dil diever dellas preposiziuns en nossa romontsch. Ils ins defendevan il diever dellas preposiziuns tenor igl exempel tudestg, ils auters tenor igl exempel interromontsch. Aschia representa ual il diever dellas preposiziuns el lungatg de scartira renan dils davos 30 onns in zun interessant svilup e la carschenta tendenza de sedeliberar dall'influenza tudestga s'orientond plitost secund ils auters lungatgs neolatin, mo forse era il prighel de sedistanziar dil lungatg tradizional e plidau. Il meglier illustreschan quei svilup ils cudischs de scola ed autras publicaziuns impurtontas dapi 1920. Tgi che compareglia in text modern cun in dils tschen-

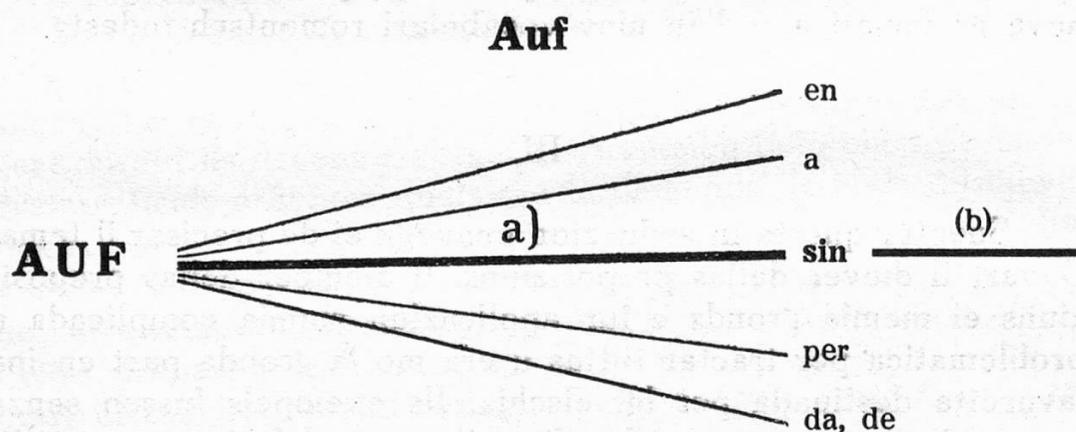
taners vargai ni era mo della secunda mesadad dil 19 avel tschentaner, a quel dattan las untgidas immediat en egl. Las differenzas consistan denton buca mo ell' ortografia u el vocabulari, mobein era ella syntax e cunzun el diever dellas preposiziuns. Questa midada el diever dellas preposiziuns astga denton buca vegnir giudicada dapersei, mo sto vegnir considerata en connex cun il niev naschiu interess per il romontsch e cun tendenzas nazionalas e puristas. Ils principals purtaders de quei remarcabel svilup ein ils poets e sribents che han el decuors de pauc pli ch' in miez tschentaner enrihiu nossa litteratura e contribuìu alla consolidaziun e fortificaziun dil lungatg de scartira renan. Igl ei quei, per menzionar mo ils morts: G. C. Muoth, Alfons Tuor, dr. G. M. Nay, P. M. Carnot, Fl. Camathias, G. Fontana e S. M. Nay. Tut specialmein meretan de vegnir numnai: Sur canon Gion Cahannes, autur della Grammatica romontscha (1924), digl Entruidament davart nossa ortografia (1927), redactur dil Tschespet, correctur d' in grond diember publicaziuns romontschas e finalmein S. M. Nay, autur della Grammatica tud.-romontscha (1938/48), collaboratur e redactur dils cudschs de scola dapi 1925. Els tuts han art e part, ils morts ed ils vivs, dil svilup e dil progress ch' il lungatg de scartira renan ha subiu el decuors d' in miez tschentaner.

Da questas cuortas remarclas resulta ch' igl ei giustificau ch' igl Ischi s' occupeschi dellas preposiziuns, per cheutras scolar e fixar lur diever ed aschia gidar a preparar l' ediziun d' ina nova grammatica e d' in niev vocabulari romontsch-tudestg.

III.

Suenter questa introducziun cunvegn ei de precisar il tema: Davart il diever dellas preposiziuns. Il diember dellas preposiziuns ei memia gronds e lur applicaziun memia complicada u problematica per tractar tuttas u era mo la gronda part en ina lavuretta destinada per igl «Ischi». Ils exempels fussen senza funs e riva e vegnessen ad unfisar il lectur. Igl ei perquei indicau de serestrencher al diever d' entginas preposiziuns el lungatg de scartira renan ded oz senza saver u vuler risguardar ils auters idioms. Igl ei perquei raschienen mo dellas quater preposiziuns: **sìn**, **tier**, **vid** ed **ord**. La fin finala setracta ei buca d' al-

legar in pli u meins grond diember de preposiziuns e lur diever, mobein de scuvierer duas tendenzas cuntrarias che secuar-clan buc exclusivamein cul lungatg plidau u scret. Aschia audan e legian ins tut secund tgi che plaيدا u scriva: spetgar sin u spetgar cuagl accusativ, envidar a u envidar tier, tedlar enzatgei, enzatgi u sin enzatgei, sin enzatgi, ferton che entginas applicaziuns preposizionalas appartegnan quasi exclusivamein u particularmein al lungatg scret, per semeglia prender refugi a per tier, sereferir a per sin, patertgar a per vid etc. Buca senza muntada ei la damonda della metoda q. v. d. sch' ins duei proceder dal romontsch **sin** = auf u dal tudestg **auf** = sin, a, per, en, de etc. Demai ch' ins ei endisau de prender il tudestg per «terme de comparaison», procedein era nus dal tudestg mussond co las preposiziuns tudestgas auf, aus, an, zu -bei, vegnan dadas per romontsch. In desegn ed exempels illustreschan las duas tendenzas. L'emprema tendenza (I) — lingia grossa ed horizontala — consista ell' applicaziun quasi sclavica dellas preposiziuns romontschas sin, ord, vid, tier, conform allas preposiziuns tudestgas auf, aus, an, zu -bei, ton el senn propri sco el senn figurativ, ferton che la secunda tendenza (II) — lingias satellas ed inclinadas — distingua denter senn propri u local e senn temporal u figurativ. Las lingias inclinadas representan pia preposiziuns pli u meins supplementaras che vegnan duvradas adina pli el lungatg scret de nies temps.

L. SIN

a) (Senn local) Silla carga, sin clavau, sil funs, sin meisa, silla riva, silla sava, sin tgamin, sin tgau. —

Sin (silla) catscha, sin (silla) fier,, sin posta, sin quest mund,

sin la scola cantonala, sin telefon, sill' universitad, sin la viafier, sin viadi, sin vischnaunca, sin viseta.

- b) (Senn temporal, fig.) Sin l' entschatta, sin ils firaus, sin la fiasta, sin Nadal, sin Pastgas, sin igl 1. d' uost, sin seveser. — Sin camond, sill' emprova, sin ina ga, sill' idea, sin quella moda, sin questa maniera, sin romontsch.

Dar triev sin, far affrunt sin, far stem sin, sefidar sin, far impressiun sin, gratular sin, selegrar sin, mirar sin, prender risguard sin, renunziar sin, rispunder sin, tedlar sin.

II. 1. A

A (alla) catscha, a (alla) fiera, alla posta, alla staziun, alla scola cantonala, all' universitad, agl ingant, alla damonda, a tia resca, a tiu quen, a bien seveser. —

Beiber alla sanadad, cumprar agl ingant, far attent a, far impressiun a, sepinar a, sereferir a, renunziar a, rispunder a.

2. PER

Per dumengia, per l' entschatta dil meins, per las proximas fiastas, per Nadal, per Pastgas, per il giubileum, per franzos, per romontsch, per quella via, per la viafier retica, per adina.

3. EN

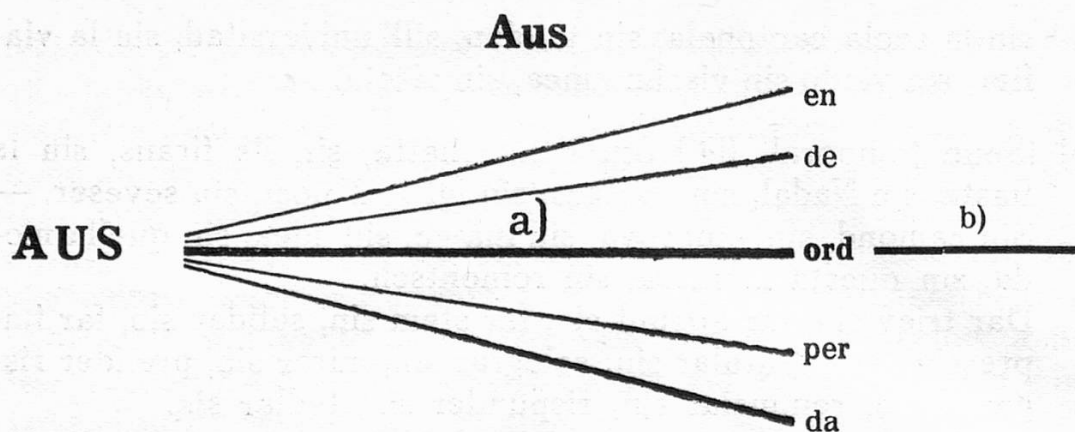
En quella moda, en tala moda, en tuttas modas e manieras, en questa maniera, en quell' uisa, la fidonza en Diu, la speranza en carstgauns, en scadin cass, en mintga cass, en ina ga. —

Esser en pei, semetter en pei, star en dies.

4. DA DE

Da (lla) vart dretga, da (lla) vart seniastra, da quei maun, da tschei maun, da questa maniera. —

Esser scuius de, far attent de, far adatg de, far feda de, far stem de, sefidar de, selegrar de, prender risguard de.

I. ORD

- a) Ord il marcau, ord finiastra, ord curom, ord lenn, ord moda, ord fuorma. —
 Trer ord l' aua, vegnir ord casa, far vegnir ord l' Italia, sca-tschar ord casa, schar dar ord(a) maun, nescher ord, far ord, beiber ord, magliar ord, ir ord via.
- b) Ord carezia, ord quei motiv, ord quella raschun, ord atgna forza, ord agens mieds, ord experienza, ord atgna iniziativa. Consister ord, vegnir ord il moni, liberar ord la perschun, ord quei sàns ins cumrender.

II. 1. PER

Per carezia, per spira carezia, per motiv, per quei motiv, per quella raschun, per questa raschun, per tema, per respect, per misericordia, per scuidonza, per forza, per agen impuls, per atgna experienza, per marschadetgna, per negligientscha, per munconza de.

2. DE

De crap, de lenn, de curom, de buna fontauna, in passus de Muoth. —

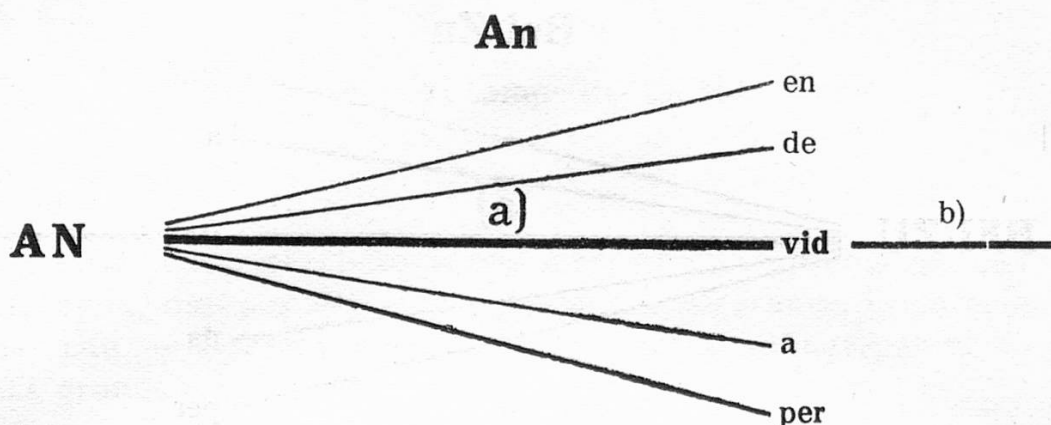
Liberar della perschun, — dellas greflas, translatar dil talian, sortir della societad, consisten de.

3. DA

Vegnir dal marcau, retrer dall'Italia, derivar dal latin, d (a) 'in maun a l' auter, da nuot vegn nuot.

4. EN

Consister en.

I. VID

- a) Ligiari vid, pender vid, sepender vid, rentar vid, setener vid, luvrar vid (lenna), ligiar vid, ruir vid, far donn vid la rauba, ir vid la lavur.
- b) Vid la scola cantonala, vid la facultad filosofica. — Patertgar vid, (se) regurdar vid, selegrar vid, haver tschaffen, plascher vid, s'endisar vid, pitir vid, enconuscher vid, luvrar vid in cudisch.

II. 1. A

Ir a riva, spluntar alla porta, semetter a meisa, ir-, semetter alla lavur, s'adressar a, s'endisar a, patertgar a, regurdar a, ei tucça a mi (die Reihe ist an mir).

2. DE

Traditur della patria, munconza de tact, haver munconza de, esser paupers de, haver plascher de, haver tschaffen de, enconuscher de (pass, vusch, semeglia), dubitar de, pitir de, patertgar de, seregurdar de, selegrar de, nuot ei ver de quella tschontscha.

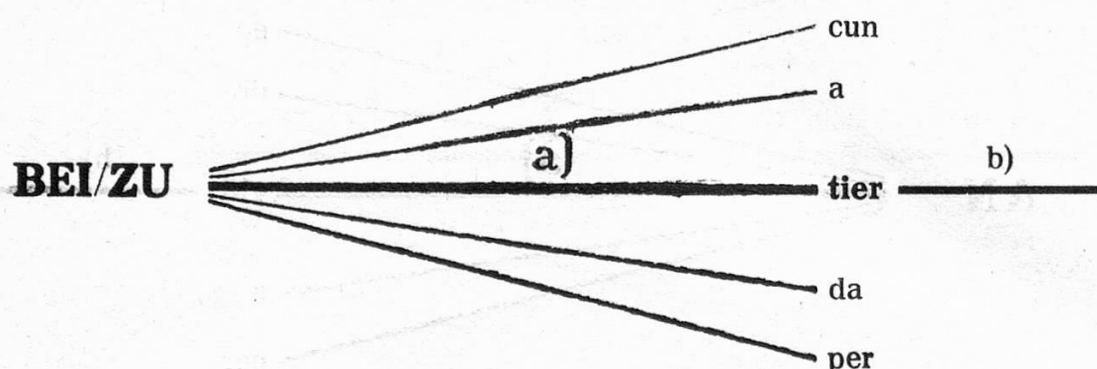
3. PER

Menar pil bratsch, pegliar pils cavels, ir per (a) cor.

4. EN

En quest liug, ella scola, esser rehs en beins, en sesez, dar ella porta (esch), esser en roda (an der Reihe sein), crer en Diu.

Bei/Zu

I. TIER

- a) Cheu tier nus, tier la giuventetgna, ir tier enzatgi, el vegn tier mei, arrivar tier ina casa, jeu sun staus tier il miedi.
- b) L'ustria tier la Crusch alva, tier mintga caschun, tier quella caschun, tier l'emprema caschun, caschun tier dispetas, tier sia mort, tier igl offertori, invitaziun tier la radunonza, inclinaziun tier la gretta, il recuors tier Diu. — S'adressar tier, s'annunziar tier, arrivar tier, endisar tier, envidar tier (stedia frequenza), gratular tier, gidar tier enzatgei, menar tier la perdiziun, - tier la mort, duvrar tier la lavur, de retrer tier, recuorer tier, prender refugi tier, surmenar tier, survir tier, vegnir tier la perschuasiun, sevolver tier.

II. 1. A

A casa, a pei, a tschun francs, a quell'ura, a dretg temps. — Arrivar ad in bien resultat, admonir al bien, alzar alla dignitad, clamar al survetsch, condemnar a, comparer alla sepultura, educar al bien, cumpignar allas nozzas, envidar a tscheina, - allas radunonzas (a stedia frequenza envida), esser inclinaus al mal, ir alla meisa dil Segner, ir a scola, menar alla mort, — alla perdiziun, plidar al pievel, prender refugi a, serender alla meisa, recuorer a, sevolver a, sentenziar a, surmenar a.

2. CUN

Cun quell'aura, cun mintga caschun, cun quella caschun, cun tut quei, jeu hai buca daners cun mei.

3. DA

Da notg, da di, da clar, dal temps de, da tuts temps.

4. PER

Casa per casa, per tiara e per mar, per l'emprema ga, per semeglia, onn per onn, per ventira, per 10 francs, la carezia per Diu. — Gratular per, haver per amitg, animar per causas grondas, duvrar per la lavur.

IV.

Dallas exposiziuns introductivas e dals exempels allegai resulta il suandont:

1. Las quater preposiziuns: **sín, tier, vid** ed **ord** ein quater preposiziuns romontschas, aschi bein sco: de, da, en, cun, per etc.

Ellas astgan e ston vegnir duvradas senz' auter el senn propri: **sín** meisa, **tier** nus, **vid** la preit ed **ord** casa. Mo era el senn extendiu e figurativ ston las quater preposiziuns beinduras vegnir duvradas, sch' in' altra preposiziun stat buc en disposiziun ni sch' ina nova violass il sentiment linguistic. Aschia tuna: plidar al pievel, prender refugi a vus, jester e nunusitau. Ins astga perquei buc ir memia lunsch e sepertgiri de stravaganzas puristas.

2. Mo gest aschi sbagliada ei l' altra tendenza che vul duvrar **sín, tier, vid** ed **ord** ed autras preposiziuns exact sco en tudestg.

Per semeglia: **envidar tier** = einladen zu; **spetgar sín** = warten auf. Ins distingui denter in savens fetg dubius romontsch usual ed il ver lungatg dil pievel che sa aunc romontsch, denter senn propri (Ia) e denter senn figurativ (Ib).

3. Igl ei cussegleivel de duvrar el senn figurativ, eifer tiarms raschuneivels, atgnas preposiziuns empei dellas medemas preposiziuns sco el senn propri.

Pia condemnar a enstagl tier, seregurdar de enstagl vid,
per carezia enstagl ord, all' universitad enstagl sin.

4. La situaziun actuala dil diever dellas preposiziuns astga
buca vegnir interpretada mo sco sempel experiment u caprezi
linguistic. Ella representa biaronz ina remarcabla tendenza d'
emancipaziun linguistica e corrispunda ad in buca meins remar-
cabel basegns de differenziaziun e d' abstracziun preposizionala.

* * *

Possi questa lavuretta contribuir a sclarir ina damonda im-
purtonta de nossa grammatica e gidar a consolidar nies lun-
gatg de scartira, sinaquei ch' el daventi stgis d' ademplir sia
functziun e missiun linguistica - culturala.

En tut e dapertut valien ils plaids de G. C. Muoth:

Stai si defenda,
Romontsch, tiu vegl lungatg,
Risguard pretenda
Per tiu p a t r a t g!